

Nieuwsbrief

Jeugdzorg

Evaluatie Wet op de jeugdzorg

Bij de behandeling van de Wet op de jeugdzorg in de Eerste Kamer, in april 2004, heeft het kabinet toegezegd de wet binnen twee jaar op enkele belangrijke onderdelen te evalueren. Dit evaluatieonderzoek is inmiddels gestart en moet medio 2006 zijn afgerond. Het wordt gecombineerd met een evaluatie van de AMK-wetgeving. Bij beide onderzoeken is uw medewerking gewenst.

Het kabinet zegde de evaluatie van de Wet op de jeugdzorg destijds toe naar aanleiding van de unaniem aangenomen motie van het CDA-kamerlid mevrouw Soutendijk. Het bureau BMC voert de evaluatie uit. De belangrijkste vraagpunten zijn:

- achter het ene loket van bureau jeugdzorg gaan verschillende financieringsbronnen schuil (de provincie, de AWBZ en Justitie); welke uitwerking heeft dit?
- draagt bureau jeugdzorg als toegangspoort tot de jeugdzorg bij aan een betere aansluiting in de keten?
- hoe wordt het recht op jeugdzorg ingevuld?
- hoe verloopt de aansluiting met lokale voorzieningen?
- hoe is de aansluiting met de jeugdstrafrechtketen?
- hoe functioneert de zorg aan gezinnen met meervoudige problemen?

Het perspectief van de cliënt vormt de belangrijkste invalshoek van het onderzoek.

Organisatie en planning

De ministeries van VWS en Justitie zijn opdrachtgever voor dit evaluatie-

onderzoek. De begeleidingscommissie bestaat verder uit vertegenwoordigers van jeugdzorgcliënten, het IPO, de VNG, Zorgverzekeraars Nederland, de MOgroep, GGD-Nederland en de Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland. Naar aanleiding van de onderzoeksresultaten bekijken staatssecretaris Ross en minister Donner of aanpassing van de wet en/of het beleid nodig is. Zoals in de motie is gevraagd, informeren zij de Tweede en Eerste Kamer hierover uiterlijk eind 2006.

Evaluatie vanuit het perspectief van de cliënt

Uw medewerking s.v.p.

De analysefase van het onderzoek is inmiddels gestart. Een belangrijk deel van het onderzoek bestaat uit een enquête onder 300 cliënten over hun ervaringen met de jeugdzorg. Daarnaast stuurt BMC in oktober een schriftelijke vragenlijst toe aan alle provincies, bureaus jeugdzorg en zorgkantoren en een selectie van de zorgaanbieders. In die zelfde periode vinden gesprekken plaats met de provincies, de bureaus jeugdzorg en circa vijftien zorgkantoren. In de maanden november en december houdt BMC diepte-interviews in vijf nader te bepalen regio's, met het doel de enquêteresultaten te verfijnen. Per regio spreken de onderzoekers dan met de provincie, bureau jeugdzorg en een groot aantal ketenpartners, zoals gemeenten en de Raad voor de ►

In dit nummer:

- Evaluatie Wet op de jeugdzorg **1**
- Besloten jeugdzorg in Rotterdam **2**
- Cliëntenparticipatie in Brabant **3**
- Indiciestelling voor LVG-zorg **5**
- Interview Joke de Vries, Inspectie jeugdzorg **6**

De Nieuwsbrief Jeugdzorg is een gezamenlijke publicatie van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, het ministerie van Justitie en de jeugdzorgbrigade.

Reacties en abonnementen:
e-mail: jeugdzorg@minvws.nl

Kinderbescherming. De begeleidingscommissie zal erop letten dat de deelnemende organisaties zo min mogelijk worden belast.

Evaluatie AMK-wetgeving

Tegelijk met de evaluatie van de Wet op de jeugdzorg, evalueert BMC de wetgeving inzake het Advies- en Meldpunt Kinder mishandeling (AMK). Dit onderzoek moet uitwijzen in hoeverre de wettelijke regeling de AMK's in staat stelt tijdig en

adequaat op te treden tegen kindermishandeling. Behalve de AMK's zelf, zullen hiervoor ook de belangrijkste ketenpartners van het AMK worden benaderd: de Raad voor de Kinderbescherming, jeugdzorgaanbieders en voorliggende voorzieningen zoals onderwijs, jeugdgezondheidszorg en kinderopvang. Met behulp van vragenlijsten en interviews gaan de onderzoekers daarbij in op de taken en bevoegdheden van het AMK en de samenwerking met deze organisatie. ■

Kort

Deltaplan Gezinsvoogdij

In het Bestuurlijk Overleg van 12 mei 2005 hebben de rijksoverheid en het IPO overeenstemming bereikt over de hoofdlijnen van de implementatie van het Deltaplan Gezinsvoogdij, zowel inhoudelijk als financieel. Na een begin juli af te ronden overleg met de MOgroep, zal een definitief plan van aanpak voor de implementatie worden vastgesteld en uitgevoerd.

Staatssecretaris Ross over besloten jeugdzorgplaatsen Horizon:

“Dit is géén experiment. Er is een weg terug.”

De afgelopen tijd is er veel te doen geweest over de crisisopvang van jeugdigen met ernstige gedragsproblemen in Justitiële jeugdinrichtingen (JJI's), samen met strafrechtelijk veroordeelde jeugdigen. In afwachting van de wetswijziging die hieraan een eind moet maken, heeft zorgaanbieder Horizon nu een manier gevonden om een aantal kinderen uit deze doelgroep in een 'besloten' jeugdzorgvoorziening op tevangen.

“Dit is geen experiment, want experimenteren doe je niet met kinderen”, zei staatssecretaris Clémence Ross bij de officiële start van het Horizonproject, op 15 juni 2005. “En er is ook geen weg terug, want deze kinderen horen gewoon niet thuis in

een JJI. Ze hebben bescherming nodig tegen zichzelf en tegen de buitenwereld, maar ze hebben ook behoefte aan intensieve, multidisciplinaire behandeling. Horizon heeft daar de komende drie jaar tien 'besloten' plaatsen voor. Ook elders komen besloten opvang- en behandelplaatsen. In totaal zo'n 120. Dat is belangrijk want het zal waarschijnlijk tot 2007 duren voordat de wet volledig gesloten crisisopvang binnen de jeugdzorg toestaat. In die periode moeten we elkaar de ruimte laten om met de benadering van deze doelgroep ervaring op te doen. Horizon heeft hiervoor een veelbelovend programma ontwikkeld, maar de sector kennende, zullen zeker nog meer goede initiatieven volgen.”

Het project

Het Rotterdamse 'Horizon, instituut voor jeugdzorg en onderwijs' is onlangs gestart met twee besloten opvang- en behandelgroepen voor kinderen met ernstige gedragsproblemen in de leeftijd van zes tot dertien jaar. Zij zijn bijzonder prikkelgevoelig en hebben veel structuur en intensieve begeleiding nodig. Daarom tellen beide groepen maximaal vijf kinderen. Zij zijn afkomstig uit diverse JJI's.

“Experimenteren doe je niet met kinderen.”

Het 'regime' is duidelijk anders dan in een JJI. Om het gebouw staan slechts halfhoge hekken zonder prikkeldraad en voor de ramen zijn geen tralies te bekennen. Maar er zijn wel meer groepsleiders dan in een gemiddelde residentiële eenheid en de buitendeuren zijn voortdurend op slot. Het behandelprogramma is ontwikkeld in nauwe samenwerking met deskundigen uit de jeugd-ggz en jeugdlvg. De groepen bieden geen permanente opvang. De bedoeling is dat de kinderen na zes tot negen maanden doorstromen naar een 'normale', open behandelgroep.

Eerste ervaringen

De eerste vijf kinderen draaiden op het moment van de officiële start - medio juni - al ongeveer een maand in de besloten groep bij Horizon mee. “Onze eerste ervaring is”, vertelt directeur Hans du Prie, ►

van de besloten groep bij Horizon in Rotterdam (foto: Heidi Olthuis)

“dat je enorm moet oppassen niet door te slaan naar de beheerskant. Ondanks het feit dat de ‘explosies’ niet van de lucht zijn, moet je deze kinderen toch blijven verleiden tot ander gedrag, zonder een overmaat aan beperkende maatregelen.

“Oppassen voor doorslaan naar de beheerskant.”

De meesten begrijpen trouwens wel waarom ze bij ons zijn en beschouwen het als een nieuwe kans. In eerste

instantie zijn ze alleen maar blij dat ze uit de JJI weg zijn, maar na een paar weken komen ze ook met klachten: ‘Wat een gezeur aan ons hoofd! We *moeten* hier zoveel!’ En daar hebben ze natuurlijk gelijk in. Wij houden hen aan de afspraken en dat is voor deze kinderen heel moeilijk.”

Zoektocht

Aan het Horizonproject zijn twee jaar van voorbereidingen voorafgegaan.

Intensieve discussies met de provincie Zuid-Holland en het ministerie van VWS waren nodig om groen licht en geld voor

het project te krijgen. “Het is inderdaad geen experiment”, zegt Hans du Prie de staatssecretaris na, “maar wel een zoektocht. Want we zijn er nog lang niet. Er gaapt een groot gat tussen de JJI’s en de reguliere jeugdzorg. Dat kun je niet op een achternamiddag dichtten. Maar we zijn ervan overtuigd dat we deze kinderen veel te bieden hebben.”

Meer informatie over dit project is te vinden op www.horizon-jeugdzorg.nl (zie onder Bijzondere hulpvormen / Besloten groep). ■

Cliëntenparticipatie in Noord-Brabant

“Niet wachten op provinciaal beleidskader”

De Wet op de jeugdzorg verplicht de provincie om een vertegenwoordiging van de cliënten de gelegenheid te geven zich uit te spreken over de invulling van het jaarlijkse provinciale beleidskader. “Maar je moet niet gaan zitten wachten totdat de provincie daar een reactie op komt vragen, want dan loop je achter de feiten aan. De kunst is om de lijnen naar de provincie het hele jaar door open te houden. Alleen dan kun je tijdig zaken op de agenda krijgen die voor cliënten belangrijk zijn.”

Dit stelt Charlotte Kooijmans, directeur van het Regionaal Patiënten en Consumenten Platform Zuidoost-Brabant in Eindhoven. Deze organisatie voerde de afgelopen jaren in Zuidoost-Brabant het project Cliëntenparticipatie jeugdzorg uit. Trix Beumers was daarvan de projectleider.

Cliëntenplatform

Trix Beumers: “We zijn begonnen met het ontwikkelen van een netwerk van cliënten en cliëntondersteuners van de zorginstellingen in de regio Zuidoost-Brabant en het opzetten van een regionaal jeugdzorgplatform. Dit was het enige platform in zijn soort in heel Noord-Brabant. Maar na een jaar of twee is het ter ziele gegaan. Het bleek heel moeilijk te zijn cliënten en cliëntondersteuners langere tijd voor een regionaal platform te motiveren. Zij besteedden hun tijd liever aan directe verbeteringen op instellingsniveau dan aan beleidsmatige zaken die pas op wat langere termijn resultaat opleveren.”

‘Peerraadpleging’

In 2004 koos men in Zuidoost-Brabant daarom voor een andere aanpak: het werken met themagroepen, kortdurende samenwerkingsverbanden van cliënten en cliëntondersteuners rondom een bepaald thema. Die aanpak bleek meer aan te spreken. In dit verband organiseerde Trix Beumers samen met *Collegio, kennispraktijk voor de jeugdzorg* een ‘peerraadpleging’. Dit is een onderzoeksmethode waarbij mensen uit de doelgroep - in dit geval dus ouders en jongeren uit de jeugdzorg - een hoofdrol vervullen bij het voorbereiden en uitvoeren van het onderzoek. Het was bedoeld om de ervaringen en meningen van jeugdzorgcliënten in ►

V.l.n.r. Trix Beumers en Charlotte Kooijmans van het RPCP Zuidoost-Brabant: “Een themagerichte aanpak werkt beter dan alleen een platform.” (foto: Bert Jansen)

Cliëntenparticipatie op landelijk niveau

De Wet op de jeugdzorg verplicht de ministeries van VWS en Justitie met een vertegenwoordiging van de cliënten overleg te voeren over het Landelijk Beleidskader Jeugdzorg. Het Landelijk Cliëntenforum Jeugdzorg (LCF) treedt hierbij als gesprekspartner op. Het heeft deze taak per 1 januari 2005 overgenomen van de Landelijke Cliëntentafel. Het LCF houdt zich bezig met collectieve belangenbehartiging op landelijk en (vooral) interprovinciaal niveau. Het vertolkt de signalen van cliënten, cliëntenraden, jongerenraden, provinciale en landelijke cliëntenorganisaties en -platforms, met het doel een bijdrage leveren aan de kwaliteit van de jeugdzorg. In het LCF moeten alle cliënten - jeugdigen en hun ouders of verzorgers - zich vertegenwoordigd kunnen voelen. Het Landelijk Cliëntenforum Jeugdzorg functioneert als een netwerk en hanteert allerlei werkvormen: van een cliëntentafel als vaste ontmoetingsplek, panels en werkgroepen, tot visitaties, thematische bijeenkomsten en een eigen website. Het LCF bestaat nog maar net. Er wordt hard gewerkt om voor het eind van dit jaar een aantal activiteiten op de rails te hebben.

Zuidoost-Brabant boven tafel te krijgen. De resultaten van de peerraadpleging zijn begin 2005 verwoord in een ouder- en een jongerenrapport, met de gemeenschappelijke titel 'Oor'. Daarin staat onder meer te lezen dat cliënten in de jeugdzorg serieuzer genomen willen worden, dat hulpverleners beter naar cliënten moeten luisteren en hen actiever bij de hulpverlening moeten betrekken. Ouders zeggen verder dat het moeilijk is om de weg te vinden in jeugdzorgland. Dit hindert hen bij het meedenken over de beste 'zorg-route' voor hun kind.

Ervaringsdeskundigen

Charlotte Kooijmans: "De ouders en jongeren die zijn geïnterviewd, vonden het prettig om met 'lotgenoten' te praten.

Participatiewerkplaatsen, gevoed door themagroepen

Ook degenen die het onderzoek hebben uitgevoerd, waren enthousiast. Zij voelden zich erkend als ervaringsdeskundigen. Ze hebben de onderzoeksresultaten zelf gepresenteerd in een speciale bijeenkomst met onder meer regionale zorgaanbieders, gedeputeerde Augusteijn, provincieambtenaren en provinciale media. Dit heeft grote indruk gemaakt en veel reacties opgeleverd. Wat de betrokken ouders en jongeren betreft, is het hiermee echter nog niet afgelopen. Van de provincie willen zij een officiële en concrete reactie op het onderzoek. En zij

voelen zich er ook zelf verantwoordelijk voor dat er iets met de onderzoeksresultaten gebeurt. Vanuit de diverse cliëntenraden gaan ze de aanbevelingen naar de eigen instelling vertalen. Tijdens een evaluatiebijeenkomst zei één van de ouders hierover: *Wij hebben de kachel aangestoken. Nu moeten wij er ook voor zorgen dat het vuur blijft branden.*"

Participatiewerkplaats

Ook het Regionaal Patiënten en Consumenten Platform (RPCP) in de buurregio Midden-Brabant is al enige tijd bezig met cliëntenparticipatie in de jeugdzorg. Naar het voorbeeld van vergelijkbare initiatieven in de GGZ-sector bereidde men daar in 2004 de vorming voor van een regionale 'participatiewerkplaats jeugd'. Dit is een ontmoetingsplek, waar cliënten (ouders en jeugdigen) en cliëntvertegenwoordigers uit de jeugdzorg elkaar kunnen ondersteunen bij het behartigen van hun collectieve belangen. De bedoeling is dat de deelnemers zelf het werk doen, met hulp van een professionele ondersteuner. De participatiewerkplaats moet ook als klankbord fungeren voor lokale en regionale instellingen en overheden. Het concept participatiewerkplaats is echter nog niet in de praktijk van de jeugdzorg beproefd.

Adviesaanvraag

In 2004 vroeg de Provincie Noord-Brabant de provinciale kennisinstututen PON en K2 advies uit te brengen over de invulling van de cliëntenparticipatie onder de Wet op de jeugdzorg, zowel op regionaal als

op provinciaal niveau. De RPCP's in de voorlooptregio's Zuidoost- en Midden-Brabant werden daarbij betrokken. Eind 2004 besloot de provincie naar aanleiding van het advies tot een mix van de in deze twee regio's ontwikkelde benaderingen. In alle vier de Brabantse regio's komt er in 2005 een participatiewerkplaats, die wordt gevoed door regionale themagroepen. In die themagroepen werken cliënten en cliëntvertegenwoordigers eigen thema's uit en leveren zij bijdragen aan discussies met de provincie en de Regionale bestuurlijke overleggen jeugd. Iedere werkplaats krijgt een professionele ondersteuner, die in dienst is bij het RPCP in de desbetreffende regio. Deze ondersteuner onderhoudt nauwe contacten met cliëntvertegenwoordigers en -ondersteuners op instellingsniveau en geeft hen waar nodig informatie en advies.

'Peerraadpleging': cliënten interviewen cliënten.

Bundeling op provinciaal niveau

Eén van de regionale ondersteuners zorgt als provinciaal coördinator voor afstemming tussen de regio's bij het vertalen van initiatieven en signalen naar het provinciale niveau. De provincie organiseert jaarlijks een bestuurlijk overleg met de participatiewerkplaatsen. Bij die gelegenheid kunnen de Brabantse cliënten en cliëntvertegenwoordigers onder meer laten horen hoe zij aankijken tegen de provinciale plannen met de jeugdzorg.

"Maar - zoals gezegd - wachten wij niet tot de provincie ons een reactie op het concept-beleidskader komt vragen", stelt Charlotte Kooijmans. "want dan is het eigenlijk al te laat voor het leveren van een eigen inbreng. Daar moet je in een eerder stadium mee komen, bijvoorbeeld in een Regionaal bestuurlijk overleg jeugd, waar de provincie ook aan deelneemt. Het is belangrijk die inbreng te baseren op wat cliënten in de praktijk van de jeugdzorg ervaren. De uitkomsten van de peerraadpleging in Zuidoost-Brabant komen daarbij goed van pas. De cliënten die eraan hebben meegewerkt, zijn dan ook heel benieuwd wat de provincie ermee gaat doen!" ▶

Diploma-uitreiking aan cliënten die ter voorbereiding van de 'peerraadpleging' een interview- en communicatietraining hebben gevolgd.

Implementatie

De implementatie van de regionale en provinciale cliëntenparticipatie in de Brabantse jeugdzorg is op dit moment in volle gang. In alle vier regio's is een parttime ondersteuner aangesteld. In West- en Noordoost-Brabant zijn deze mensen begonnen met het opbouwen van een regionaal netwerk van cliënt-ondersteuners en -vertegenwoordigers. In de voorloopregio's Zuidoost- en Midden-Brabant, waar zo'n netwerk al bestaat, tillen de ondersteuners nu themagroepen en een participatiewerkplaats van de grond. In hoeverre het Brabantse concept van zelforganisatie van cliënten in themagroepen en participatiewerkplaatsen effectief is, hopen we over enige tijd te kunnen melden.

De rapportages van de peerraadpleging van ouders en jongeren ('Oor') zijn te bestellen bij het RPCP Zuidoost-Brabant: info@rpcpzob.nl. ■

Gedicht van een jeugdzorgcliënt (ouder), deelnemer aan de 'peerraadpleging' in Zuidoost-Brabant.

Luisteren

*Als IK je vraag te luisteren
en jij begint mij adviezen te geven,
doe je niet wat IK je vraag.*

*Als IK je vraag naar mij te luisteren
en jij begint mij te vertellen waarom IK
iets moet voelen zoals IK het voel,
neem je MIJN gevoelens niet serieus.*

*Als IK je vraag naar mij te luisteren
en jij denkt dat jij iets moet doen om
mijn problemen op te lossen,
laat je MIJ in de steek, hoe vreemd dat
ook mag lijken.*

*Misschien is dat wel de reden, waarom
voor sommige mensen 'bidden' werkt.
Omdat God niets terugzegt, geen
adviezen geeft of dingen probeert te
regelen.
HIJ luistert alleen en vertrouwt erop,
dat je er zelf wel uit komt.*

*Dus, alsjeblijft, luister nu alleen naar
ME en probeer MIJ te begrijpen!!!!
En als jij wilt praten, wacht dan even.
En IK beloof jou, dat ik dan op MIJN
beurt naar jou zal luisteren.*

Indicatiestelling LVG-zorg verandert begin 2007

Met ingang van 1 januari 2007 stelt bureau jeugdzorg de indicatie voor zorg aan licht verstandelijk gehandicapte jongeren (LVG-zorg). Dit schrijft staatssecretaris Ross in een brief aan de Tweede Kamer van 14 juni 2005.

Bij het ontwerpen van de Wet op de jeugdzorg is al uitgegaan van integratie van de toegang tot LVG-zorg in bureau jeugdzorg. Daarmee zou namelijk ook voor deze jongeren één loket ontstaan voor integrale en multidisciplinaire beoordeling van hun zorgvraag. De in de afgelopen periode uitgevoerde 'LVG-pilots' bevestigen het belang hiervan. Tot 2007 blijft het Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ) verantwoordelijk voor de indicatiestelling.

Implementatie

De staatssecretaris heeft gekozen voor invoering per 1 januari 2007 - een jaar later dan gepland - om bureau jeugdzorg voldoende tijd te geven zich op deze nieuwe taak voor te bereiden. Dit was ook geadviseerd door het Interprovinciaal overleg (IPO), de MOgroep, Zorgverzekeraars Nederland en de Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland (VGN). Het implementatietraject wordt uitgewerkt door het IPO en de MOgroep, in overleg met het CIZ en de VGN. Daarbij gaan zij ook na of bureau jeugdzorg in de periode tot 2007 al bij de indicatiestelling kan worden betrokken, bijvoorbeeld door het voorbereiden van door het CIZ te nemen indicatiebesluiten.

Verbetering indicatiecriteria

Volgens de huidige criteria is een jongere met een IQ onder de 75 een LVG-jongere (en komt hij of zij in aanmerking voor LVG-zorg) en een jongere met een hoger IQ niet. Volgens sommige experts ligt die grens tussen LVG en niet-LVG echter niet zo zwart-wit. Zij vinden het onjuist het IQ als onderscheidend criterium te hanteren. Andere kenmerken van LVG-jongeren zijn bijvoorbeeld dat zij kampen met een beperkte sociale redzaamheid en leerproblemen. De staatssecretaris heeft de sector daarom gevraagd betere, objectieerbare criteria te ontwikkelen om te

bepalen of een jongere specifieke LVG-zorg nodig heeft. De bedoeling is deze criteria vanaf 2006 te gaan toepassen.

Stroomlijning zorgaanbod

In haar brief aan de Tweede Kamer noemt mevrouw Ross ook de mogelijkheid het LVG-zorgaanbod - dat nu vanuit de AWBZ wordt gefinancierd - in de toekomst over te hevelen naar de provinciaal gefinancierde jeugdzorg. Dit zou kunnen gebeuren in het kader van de geplande verandering van de AWBZ in een wet voor langdurige, onverzekerbare zorg.

LVG-zorgaanbod overhevelen naar jeugdzorg?

Overheveling naar de jeugdzorg is een optie, als dit bijdraagt aan betere zorg voor de cliënt. In de tweede helft van 2006 neemt de staatssecretaris hierover een besluit. Daarbij zal zij ook rekening houden met de uitkomsten van de evaluatie van de Wet op de jeugdzorg (zie elders in deze nieuwsbrief).

De in dit artikel behandelde brief van staatssecretaris Ross aan de Tweede Kamer van 14 juni 2005 is te vinden op www.jeugdzorg.nl, onder Beleid / Laatste ontwikkelingen. ■

(foto: Bart Versteeg)

“Met stelselmatig werken is veel winst te behalen”

In hoeverre heeft de Wet op de jeugdzorg het werk van de inspectie veranderd? Welke plaats neemt de ketenbenadering in bij inspectie-onderzoeken en wat zijn de onderzoeksprioriteiten voor de komende periode? Stof genoeg voor een vraaggesprek met Joke de Vries, die als hoofdinspecteur leiding geeft aan de Inspectie jeugdzorg.

Heeft het inwerkingtreden van de Wet op de jeugdzorg de taken en de werkwijze van de inspectie sterk veranderd?

Joke de Vries: “Dat valt eigenlijk wel mee. Echt nieuw is alleen dat wij nu ook toezicht houden op de Raad voor de Kinderbescherming en dat we de bevoegdheid hebben gekregen om in het uiterste geval een bevel te geven tot sluiting van een behandel eenheid of zorginstelling. Dat laatste hebben wij sinds 1 januari jl. nog niet behoeven te doen en het zal ook weinig voorkomen, want het is een uiterste maatregel. Je kunt bij wijze van voorbeeld denken aan een behandel eenheid voor kinderen met ernstige gedragsstoornissen, die geen adequate behandeling krijgen en elkaar het leven zuur maken, terwijl de leiding niet ingrijpt. Als wij zo’n misstand signaleren en het management doet er niets aan, dan zouden we die behandel eenheid een bevel kunnen geven de cliënten elders onder te brengen. Zo’n bevel zouden we overigens eerst kortsluiten met de provincie, omdat het slechts een geldigheidsduur heeft van zeven dagen en de gedeputeerde beslist over verlenging.”

“Meer samenwerking met andere inspecties”

Door de nieuwe wet is meer nadruk komen te liggen op de ketenrelaties tussen de provinciale jeugdzorg enerzijds en het lokaal preventieve jeugd beleid, de jeugd-ggz en de jeugd-lvg anderzijds. Hoe gaat de inspectie daarmee om?

Joke de Vries: “De toenemende aandacht voor de samenhang binnen de jeugdketen is een groot pluspunt van de nieuwe wet. Onze onderzoeken wijzen

Taken en doelen

De Inspectie jeugdzorg controleert het werk van de bureaus jeugdzorg, de zorgaanbieders, de Raad voor de Kinderbescherming, de Justitiële jeugdinrichtingen, de organisaties voor adoptie uit andere landen en de opvang en voogdij van alleenstaande minderjarige vreemdelingen.

De inspecteurs onderzoeken of deze instellingen voldoen aan de wettelijke eisen en of de hulpverlening in de dagelijkse praktijk ook goed werkt. Een inspectierapport bevat altijd concrete voorstellen waarmee de instelling de kwaliteit van de zorg kan verbeteren.

Door deze onderzoeken verwerft de inspectie veel kennis van de uitvoeringspraktijk. Op grond van die kennis wijst de inspectie de verantwoordelijke overheden - het Rijk en de provincies - zo nodig op knelpunten in de uitvoering van de wet en adviseert zij over nieuwe beleidsplannen, wetswijzigingen e.d. De Inspectie Jeugdzorg vormt dus een schakel tussen beleid en uitvoering.

bijvoorbeeld uit dat problemen die de jeugdzorg op z’n bord krijgt, vaak nauw samenhangen met de effectiviteit van de hulpverlening in andere delen van de keten, zoals het onderwijs. Ook in relatie tot de jeugd-ggz en de jeugd-lvg is de ketenbenadering van essentieel belang. Of een kind met een bepaald probleem in de jeugdzorg, dan wel in de gezondheidszorg terecht komt, mag geen kwestie van toeval zijn, maar moet worden bepaald door de aard van het probleem. Dat stelt hoge eisen aan de kwaliteit van de indi-

catiestelling door bureau jeugdzorg. Daar letten we bij onze onderzoeken dus scherp op, net als op de kwaliteit van de ketensamenwerking.”

In hoeverre werkt de Inspectie jeugdzorg samen met collega-toezichthouders die andere schakels van de jeugdketen onder hun hoede hebben?

“De ketenbenadering speelt ook bij andere inspecties een belangrijke rol. Juist daarom werken we steeds vaker samen. Voor de Inspectie jeugdzorg zijn daarbij ▶

Joke de Vries (Inspectie jeugdzorg): “Wij letten scherp op de kwaliteit van de ketensamenwerking.” (foto: Rob Hendriksen)

(foto: Bart Versteeg)

de Inspecties voor het Onderwijs, de Gezondheidszorg en de Openbare Orde en Veiligheid de belangrijke partners. Met deze inspecties voeren we nu in verschillende steden integrale toezichtsprojecten uit. Samen proberen we ook indicatoren te ontwikkelen voor een goede prioriteitenstelling. Inspecties kunnen nu eenmaal niet alles onderzoeken en willen zich ook niet alleen maar laten leiden door incidenten. Met de ketenbenadering en het integrale toezicht doen wij recht aan de complexiteit van de jeugdzorg. Bovendien vermindert het de toezichtslast voor zorginstellingen. Daarmee treden wij in de voetsporen van de Operatie Jong.”

In de nota ‘Inspectie jeugdzorg in zicht’ staat dat de inspectie wil bijdragen aan het versterken van de positie van cliënten. Hoe doet u dat?

Joke de Vries: “Allereerst door bij ons inspectiewerk niet te denken vanuit de instelling, maar vanuit het kind en de ouders. Wij toetsen of jeugdzorginstellingen vanuit dit perspectief alles in het werk stellen om stelselmatig verantwoorde zorg te verlenen. In de tweede plaats gaan we ook altijd na hoe de instelling met cliënten communiceert, of er een cliëntenraad is en hoe die functioneert. Verder praten wij - afhankelijk van het soort onderzoek - ook met individuele cliënten. Dit hebben we bijvoorbeeld uitgebreid gedaan voor ons onderzoek naar crisisopvang in Justitiële jeugdinstellingen. Het levert vaak belangrijke aanvullende informatie op.”

Welke prioriteiten hanteert de Inspectie jeugdzorg in de komende periode?

Joke de Vries: “Wij hebben onze prioriteitenstelling gebaseerd op een risicoanalyse, waarvoor we bijdragen hebben gevraagd van onder meer de ministeries van VWS en Justitie, de provincies, het IPO, de MOgroep, het Landelijk cliëntenforum jeugdzorg en het Advies- en klachtenmeldpunt jeugdigen. Op grond daarvan besteden wij de komende periode extra aandacht aan de uitvoering van scholings- en trainingsprogramma’s door Justitiële jeugdinstellingen in relatie tot de jeugdreclassering. Ook de manier waarop bureau jeugdzorg en zorgaanbieders met crisisinterventie omgaan, heeft onze speciale aandacht. Verder hebben de gezinsvoogdij en nieuwe zorgaanbieders hoge prioriteit en gaan we door met ons onderzoek naar de samenwerking tussen

het Advies- en Meldpunt Kinder mishandeling en de Raad voor de Kinderbescherming.”

Behoort kwaliteitszorg ook tot de speerpunten?

Joke de Vries: “Dat is inderdaad ook een punt waar wij de komende jaren veel aandacht aan zullen schenken. In de wet staat niet voor niets dat instellingen jaarlijks verslag moeten doen van hun inspanningen en resultaten op het gebied van kwaliteit. Mij moet van het hart dat de jeugdzorg op dit gebied nogal achterloopt. Vergelijk het maar eens met de gezondheidszorg...”

“Gesprekken met cliënten leveren ook veel informatie op.”

Misschien komt het omdat de organisatorische verwickelingen rondom de Wet op de jeugdzorg zoveel aandacht hebben opgeëist. Hoe dit ook zij, ik ben blij dat nu in ieder geval afspraken zijn gemaakt over de invoering van kwaliteitssystemen. Die moeten de instellingen helpen *stelselmatig* te werk te gaan, volgens de cyclus ‘plan - do - check - act’. Dit gebeurt in de praktijk nog veel te weinig, terwijl er toch veel winst mee te behalen is. Kijk maar naar de ervaringen met het Deltaplan Gezinsvoogdij. Kwaliteitssystemen gaan overigens over veel meer dan alleen het primaire proces. Maar dat is waar het ons om gaat: hoe de kwaliteit van de zorgverlening aan het kind is geborgd. Dat is het belangrijkste en tevens het moeilijkste deel van het verhaal.” ■

Kort Jeugd en WMO

Onlangs heeft het kabinet het voorstel voor de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) aangeboden aan de Tweede Kamer. De bedoeling is dat deze wet op 1 juli 2006 in werking treedt. In het ‘prestatieveld Jeugd’ van het wetsontwerp zijn de vijf functies van het lokaal preventieve jeugd beleid vastgelegd. Deze functies staan voor het gewenste hulpaanbod op gemeentelijk niveau, voorafgaand aan de jeugdzorg (zie voor een toelichting de VWS/VNG-brochure ‘Opvoed- en opgroei ondersteuning’, verkrijgbaar bij de VNG: telefoon 070-3738022). De VNG verleent ondersteuning aan gemeenten bij de noodzakelijke voorbereidingen voor de invoering van de WMO. Voor de vormgeving van de vijf functies van het lokaal preventieve jeugd beleid worden handreikingen ontwikkeld. Deze komen terecht in een algemene ‘gereedheidskist’ voor de invoering van de WMO. Informatie over de brede invoering van de WMO vindt u op www.invoeringwmo.nl.

Inspectie onderzoekt hulpverleningsplannen

De Inspectie jeugdzorg heeft onlangs onderzocht in hoeverre hulpverleningsplannen en indicatiebesluiten in de praktijk aan wettelijke eisen voldoen. De resultaten in het kort.

Elke cliënt van de jeugdzorg heeft recht op een goed hulpverleningsplan. Zo'n plan moet aansluiten op het indicatiebesluit, duidelijk maken wat de zorgaanbieder en de cliënt willen bereiken en hoe zij dit gaan aanpakken. Belangrijk is dus dat de cliënt wordt betrokken bij het opstellen en evalueren van zijn hulpverleningsplan.

Cliënt nog niet altijd actief betrokken.

De inspectie concludeert uit haar onderzoek dat zowel het indicatiebesluit als het hulpverleningsplan inhoudelijk het gewenste niveau benaderen. Gemiddeld voldoen ze aan 95% van de onderzochte wettelijke eisen. De betrokkenheid van de cliënt bij het opstellen van het plan en de tijdigheid van het indicatiebesluit en hulpverleningsplan zijn echter voor verbetering vatbaar. Op dit onderdeel voldoen de documenten gemiddeld aan 64% van de wettelijke eisen.

Goede voorbeelden

Een aantal instellingen laat zien dat het mogelijk is goede hulpverleningsplannen op te stellen. Op de volgende zorglocaties waren de plannen volgens de inspectie helemaal op orde:

- de afdeling ambulant van Jarabee/Stichting Jeugdzorg Twente in Overijssel;
- de afdeling residentieel van Base Groep in Groningen;

- de afdeling daghulp van OCK Het Spalier in Noord-Holland;
- de afdeling ambulant van SAC/Amstelstad in Amsterdam;
- de afdeling residentieel van Stichting Flexus in Rotterdam;
- de afdeling residentieel van Stichting Frentrop De Widdonck in Noord-Brabant.

Meer informatie vindt u op www.inspectiejz.nl. ■

(foto: Bart Versteeg)

Kort

Slotconferentie gezinscoaching Limburg

Deze zomer loopt het Programma Gezinscoaching Limburg af. De afgelopen twee jaar hebben de dertien deelnemende gemeenten op zeven pilotlocaties een schat aan ervaring opgedaan. Deze ervaringen komen uitgebreid aan bod op de werkconferentie 'Gezinscoaching Limburg: de opbrengst'. De conferentie wordt in opdracht van de provincie Limburg georganiseerd door NIZW Jeugd en vindt plaats op 26 september 2005 van 10.00 - 16.00 uur in de Reehorst te Ede. De lezers van deze nieuwsbrief ontvangen binnenkort een uitnodiging. De bijeenkomst is bedoeld voor vertegenwoordigers van gemeenten, provincies, de jeugd-ggz, het algemeen maatschappelijk werk, bureau jeugdzorg, jeugdzorgaanbieders, de thuiszorg, het onderwijs, de politie, het welzijnswerk en de politiek. Het deelnamekosten bedragen 120 euro per persoon. De deelnemers ontvangen daarvoor onder meer drie handreikingen voor gezinscoaching. Die gaan respectievelijk over:

- organisatie, bekostiging en verantwoordelijkheden;
- signaleren, melden en beoordelen;
- de methodiek van gezinscoaching.

Meer informatie over de werkconferentie vindt u op www.jeugdzorg.nl/gezinscoaching.

Colofon

Redactieadres

Ministerie van VWS

Postbus 20350

2500 EJ Den Haag

e-mail: jeugdzorg@minvws.nl

Coördinatie

Ministerie van VWS: DJB en DVC

Ministerie van Justitie: DJJ en DV

Redactie

Teun Baak, Tekst & Beleid bv, Bleiswijk

Vormgeving

Optima Forma bv, Voorburg

Fotografie

Er bestaat geen enkele relatie tussen de afgebeelde personen en de inhoud van de artikelen, tenzij in een fotobijlschrift uitdrukkelijk anders is vermeld.